

Обґрунтовується це тим, що такий захист відповідно до принципів цивільного права спрямований лише на відновлення порушеного права, в тому числі і майнового стану суб'єкта права інтелектуальної власності в разі його порушення.

Цілком слушною виглядає пропозиція О. А. Підпригори щодо зміни акценту законодавця у ЦК України, щодо необхідності відходу від чистого компенсаційно-відновлювального механізму у сфері захисту прав інтелектуальної власності до карального (Підпригора О. А. Захист права інтелектуальної власності в новому Цивільному кодексі України / О. А. Підпригора // Інтелектуальна власність. — 2003. — № 6. — С. 4).

Як зазначає О. В. Ришкова: «Компенсаційний принцип захисту цивільних прав стосовно прав інтелектуальної власності спрямований лише на відновлення порушених прав, у тому числі і майнового стану суб'єкта права інтелектуальної власності у разі його порушення, а тому потребує заміни на більш ефективний. Таким замінником може стати кратний принцип відповідальності за порушення права інтелектуальної власності, за яким розмір майнової відповідальності збільшується у два і більше разів в залежності від розміру завданих збитків та інших факторів, що мають істотне значення для обсягу відповідальності за принципом: чим більшим є розмір завданих збитків, тим більш суворою є відповідальність» (Ришкова О. В. Захист прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеса, 2007. — С. 14).

Таким чином, незважаючи на переваги компенсації, як одного із способів захисту авторських прав, як ми переконались існують певні складнощі у її застосуванні. Зокрема, це пов'язано з відсутністю критеріїв, які мають враховуватись при визначенні розміру компенсації. На нашу думку саме розроблення таких критеріїв дозволить спростити визначення розміру компенсації та буде сприяти більш ефективному захисту авторських прав

МЕНСО І. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри права інтелектуальної власності і корпоративного права

ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК

Обробки та використання електронної інформації, переведення друкованої інформації в електронний вигляд та її розміщення в електронних бібліотеках дозволяють істотно підвищити швидкість надання інформації та розширити доступ користувачів до неї.

Саме поняття «електронна бібліотека» не має узгодженого і сталого змісту, хоча термін активно застосовується у колі фахівців різного профілю. Виникають і певні труднощі з визначенням таких понять як «віртуальна бібліотека» та «цифрова бібліотека», оскільки, сьогодні данні поняття не є усталеними і досить часто їх вважають як синоніми (Лаппо П. М. Введение в электронные библиотеки. 2005р. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://natlib.org.by/html/news2005/7iuly/data/index.html>). При цьому, найбільш розповсюдженим та найбільш вживаним є термін «електронна бібліотека», під яким слід розуміти документальну автоматизовану інформаційну систему, у якій документи зберігаються, як правило, у повнотекстовому вигляді на електронних машинних носіях і можуть надаватися користувачам по їхніх запитах через телекомунікаційні мережі.

Однією з перших ініціатив у створенні електронної бібліотеки стало рішення інформаційно-бібліотечної ради Національної Академії Наук, в якому доручили Науковій бібліотеці України ім. В. Вернадського організувати передачу в науково-дослідні установи НАН України копій електронного каталогу і відповідно установам організувати передачу до НБУВ своїх загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів для створення електронної наукової бібліотеки НАН України (Василенко О. М. Електронні ресурси як чинник оптимізації довідково-бібліографічного обслуговування. 2000, с. 204).

Ще одним кроком у розвитку електронної бібліотеки в Україні стала Національна програма інформатизації, метою якої є створення Національної системи електронного інформаційно-бібліотечного ресурсу та систем органів державної влади.

Ще один проект, «Створення регіональних інформаційних порталів та інформаційних центрів на базі публічних бібліотек», передбачає створення загальнодоступного універсального віртуального регіонального ресурсу.

Також слід відзначити інформаційно-аналітичну правову базу даних «Ліга-Закон», яку використовують 16 бібліотек, та сайт Верховної Ради України, база даних якого налічує близько 70 тис документів.

Крім того, право на створення глобальної електронної бібліотеки мають і певні пошукові системи. Зокрема, Інтернет-гігант Google може продовжувати створювати глобальної електронної бібліотеки GoogleBooks шляхом оцифрування книг. Таке рішення виніс нью-йоркський суддя Денні Чін, відхиливши позов американської Гільдії письменників. За його словами, електронна бібліотека дозволить студентам, вчителям, дослідникам та іншим людям з легкістю знаходити потрібні книги, не порушуючи при цьому авторські права письменників.

Таким чином, електронні бібліотеки створюються не лише на державному рівні відповідно до національних програм та державними установами, зокрема органами державної влади, державними

організаціями, національними бібліотеками та ін., а й приватними особами та компаніями, а також пошуковими системами, що підтверджується такими яскравими прикладами як існування глобальної електронної бібліотеки GoogleBooks та «Ліга-Закон».

Однак, при формуванні та діяльності електронних бібліотек необхідно дотримуватися чинного законодавства України, зокрема Законів України «Про інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про видавничу справу», «Про обов'язків примірник документів», «Про інноваційну діяльність» та ін.

З метою належного та законного створення та існування електронних бібліотек необхідно:

- отримати дозвіл від суб'єкта авторського права на переведення їх творів в цифрову форму з метою розміщення їх в електронній бібліотеці з подальшим наданням користувачам доступу до них. При цьому, ст. 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо виключного права для бібліотек на репродукування відтворення без згоди автора примірника не може застосовуватися для електронних бібліотек;

- створити реєстр суб'єктів авторського права на твори, які плануються розмістити в електронній бібліотеці та укласти авторський договір між суб'єктами авторського права та електронною бібліотекою;

- заповнення електронних документів, зроблених іншими особами або організаціями повинно здійснюватися на договірній основі з дотриманням інтересів партнерів, ліцензійної і правової чистоти електронного документа;

- у випадку прийняття законодавчого акта, що покладає на публічну бібліотеку функції депозитарного збереження електронних документів і надання права одержання екземпляра електронного документа в обов'язковому порядку, особливим чином обумовлюється право публічної бібліотеки на включення цих документів в електронну бібліотеку і умови їхнього надання користувачам;

- при включенні до складу електронних бібліотек документів взятих із загальнодоступних інформаційних мереж необхідна експертиза їх ліцензійної і правової чистоти;

- передбачити виплату авторам чи іншим особам, що мають авторське право, винагороди електронною бібліотекою;

- електронні копії творів мають супроводжуватися застереженням щодо заборони неправомірного їх використання (Рекомендації Державної служби інтелектуальної власності України: Офіційний веб-портал. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/ip.html>).